

Centraal Bureau voor de Statistiek

Centrum voor Beleidsstatistiek

Inkomens van hoger opgeleiden, 2000

Robert Selten en Maartje Rienstra

In opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft het Centrum voor Beleidsstatistiek (CBS-CvB) tabellen berekend over het inkomen van personen met een hbo- of wo-opleiding, naar leeftijd en huishoudensamenstelling. Het Ministerie heeft deze gegevens nodig voor het ontwikkelen van een nieuwe terugbetalingssystematiek voor studieschulden. De cijfers in de tabellenset geven een globale indruk van de inkomens van hoger opgeleiden in 2000. In de korte doorlooptijd die voor deze opdracht beschikbaar was, zijn geen meer gedetailleerde gegevens berekend. Onderstaande tekst bevat een korte beschrijving van de bronnen, populatie, methode en gebruikte begrippen.

Bronnen

De cijfers die in deze tabellen worden gepresenteerd zijn gebaseerd op gegevens van het Regionaal Inkomensonderzoek (RIO) over het jaar 2000 en van de Enquête Beroepsbevolking (EBB) over 2000, 2001 en 2002.

In het RIO worden gegevens verzameld over de regionale samenstelling en verdeling van inkomens van personen en huishoudens in Nederland. Het RIO is een administratieve steekproef, voornamelijk uit gegevens van de Belastingdienst en de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA). Het RIO bevat gegevens van ongeveer eenderde van de Nederlandse bevolking.

De EBB is een steekproefonderzoek onder personen die in Nederland wonen, met uitzondering van personen in inrichtingen, instellingen en tehuizen (de institutionele bevolking). De gegevens van de EBB worden verzameld door middel van een uitgebreide vraagstelling, waarin de respondenten onder meer wordt gevraagd naar hun opleidingsniveau en hun positie op de arbeidsmarkt. De steekproef van één jaargang EBB omvat ongeveer 1 procent van de Nederlandse bevolking.

Beide steekproeven bevatten zowel gegevens over de persoon als over de eventuele overige leden van het huishouden.

Populatieafbakening

Tot de onderzoekspopulatie behoren alle personen in Nederland die op 31 december 2000 in de leeftijd van 25 tot en met 64 jaar zijn en middelbaar (mbo/havo/vwo) of hoger (hbo/wo) opgeleid zijn. De volgende groepen behoren niet tot de onderzoekspopulatie:

- personen in de institutionele bevolking,
- personen die in 2000 studiefinanciering hebben ontvangen,
- inwonende (stief)kinderen en overige familieleden (zoals broer, zus of ouder) van het hoofd van het huishouden.

De tabellen 5 tot en met 7 hebben betrekking op huishoudens. De populatie van huishoudens wordt gevormd door de huishoudens die ten minste één hoger opgeleide uit de onderzoekspopulatie bevatten.

Koppeling

Het RIO bevat geen opleidingsgegevens. Daarom koppelen we het hoogst behaalde opleidingsniveau uit de EBB aan het RIO 2000. Om voldoende waarnemingen over te houden, maken we hierbij gebruik van EBB-gegevens over 2000, 2001 en 2002.

Door het gebruik van drie jaargangen EBB kan er enige vertekening in het opleidingsniveau optreden. Voor al de drie EBB-bestanden geldt dat het peilmoment verschilt van het peilmoment van het RIO (31 december 2000). Het opleidingsniveau uit de EBB is namelijk gemeten op de enquêtedatum. Voor de personen uit de EBB 2000 ligt dat vóór 31 december 2000, voor de personen uit de EBB 2001 en 2002 ligt dat erna. Zo kan het voorkomen dat iemand in 2001 of 2002 is afgestudeerd en pas daarna is geënquêteerd. Op deze manier zou de persoon als afgestudeerde in de populatie terecht zijn gekomen, terwijl hij op het peilmoment (31 december 2000) feitelijk nog niet was afgestudeerd. Voor deze groep is gedeeltelijk gecorrigeerd door de personen die in 2000 studiefinanciering ontvingen niet tot de populatie te rekenen.

Ophoging

Door combinatie van de gewichten uit het RIO en de EBB zijn de steekproefaantallen opgehoogd tot populatieaantallen. De gewichten zijn gekalibreerd op de totale bevolking van 15 tot en met 64 jaar, met uitzondering van de institutionele bevolking.

Zoals in ieder steekproefonderzoek hebben de opgehoogde aantallen een onnauwkeurigheidsmarge. Vanwege deze onnauwkeurigheidsmarges zijn absolute aantallen in de tabellenset afgerond op honderdtallen. Verder zijn aantallen die gebaseerd zijn op minder dan 25 waarnemingen in de steekproef, vervangen door een punt. Kleine aantallen gaan namelijk gepaard met een relatief grote onnauwkeurigheid.

Begrippenlijst

Belastbaar inkomen: Het belastbaar inkomen is de grondslag voor de heffing van de premies volksverzekering en de inkomstenbelasting. De belastingvrije som is hierop nog niet in mindering gebracht. Buiten beschouwing zijn de inkomsten gebleven die niet zijn belast tegen het normale (progressieve) tarief maar tegen een bijzonder tarief. Het belastbaar inkomen is ook berekend voor personen met inkomen die geen aangifte voor de inkomstenbelasting hebben gedaan. Voor deze personen zijn de verschuldigde premies en belastingen gelijk aan de ingehouden premies en belastingen. Het belastbaar inkomen van het huishouden is de som van de belastbare inkomens van de afzonderlijke leden van het huishouden.

Besteedbaar inkomen: Het besteedbaar inkomen is het bruto-inkomen verminderd met de betaalde overdrachten en de loon-, inkomsten- en vermogensbelasting. De betaalde overdrachten bestaan uit:

- premies volksverzekeringen, te weten de Algemene Ouderdomswet (AOW), de Algemene Nabestaandenwet (ANW), de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet (AAW) en de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ),
- werkgevers- en werknemersdeel van de premies werknemersverzekeringen (ZW, WW, WAO),
- premies ziektekostenverzekeringen (ziekenfonds en particulier),
- andere overdrachten, zoals premies voor lijfrente en fiscaal aftrekbare echtscheidingsuitkeringen.

Het besteedbaar inkomen van het huishouden is de som van de besteedbare inkomens van de afzonderlijke leden van het huishouden.

EBB: Enquête Beroepsbevolking.

Equivalentiefactor: Zie *gestandaardiseerd inkomen*.

GBA: Gemeentelijke Basisadministratie.

Gestandaardiseerd inkomen: Om inkomens van huishoudens van verschillende grootte en samenstelling vergelijkbaar te maken wordt het inkomen gestandaardiseerd. Hiertoe wordt het besteedbare huishoudensinkomen gedeeld door een equivalentiefactor. In de equivalentiefactor komen de schaalvoordelen tot uitdrukking die het gevolg zijn van het voeren van een gemeenschappelijke huishouding. Hierbij is de CBS-equivalentieschaal gebruikt, waarbij het eenpersoonshuishouden als standaardhuishouden is gekozen. Voor deze huishoudens is de factor gelijk aan 1. De CBS-equivalentieschaal voegt hieraan 0,38 toe voor de volgende meerderjarige. Per minderjarig kind wordt de factor afhankelijk van leeftijd en rangorde van het kind opgehoogd met een waarde tussen 0,15 en 0,30. Een alleenstaande met een besteedbaar inkomen van 10 duizend euro en een echtpaar met een besteedbaar inkomen van 13,8 duizend euro bevinden zich dus op een even hoog welvaartsniveau: na standaardisatie bedraagt het inkomen in beide situaties 10 duizend euro.

Huishoudenssamenstelling: Tabellen op huishoudensniveau geven de samenstelling van het gehele huishouden, ingedeeld naar enkele hoofdklassen. De huishoudens worden ingedeeld naar de volgende typen:

- Alleenstaande: eenpersoonshuishouden.
- Alleenstaande ouder: ouder met kind(eren), zonder inwonende anderen.
- Paar zonder kinderen: echtpaar of geregistreerde partners, zonder inwonende anderen.
- Paar met kinderen: echtpaar of geregistreerde partners met kind(eren), zonder inwonende anderen.
- Overig: tot deze groep behoren alle huishoudens waarvan ten minste één inwonend huishoudenslid geen geregistreerde partner of kind van het hoofd van het huishouden is. Deze groep bevat voornamelijk ongehuwd samenwonende paren, maar ook eenoudergezinnen waarvan de ouder samenwoont met een partner. Huishoudens met een inwonende grootouder, broer of zus vallen ook onder deze groep.

Institutionele bevolking: Personen wonend in inrichtingen, instellingen en tehuizen.

Leeftijd: Leeftijd is gegeven per 31 december 2000. Leeftijd in tabel 7 heeft betrekking op het meest verdienende huishoudenslid dat binnen de onderzoekspopulatie valt zoals omschreven bij *Populatieafbakening*.

Opleidingsniveau: Het opleidingsniveau geeft het niveau weer van de hoogst behaalde opleiding. Tot de populatie behoren uitsluitend personen met een afgeronde opleiding in het middelbaar of hoger onderwijs. Er is een indeling gemaakt naar afgerond mbo/havo/vwo, hbo en wo. Binnen de classificatie wo vallen uitsluitend personen met een afgeronde wo-opleiding. Een propedeuse of kandidaatsexamen van het wo wordt geclassificeerd als hbo.

RIO: Regionaal Inkomensonderzoek.